

Het beleid zet fors in op het economisch activeren van achterstandswijken. De jeugd is hierbij cruciaal. Maar hoeveel potentie zit er in een achterstandswijk? AGORA sprak hierover met Daniël Roos, directeur van Campus Nieuw West.

Wat doet Campus Nieuw West precies?

"Campus Nieuw West is een vereniging van bedrijven met als centraal doel het vergroten van de ontplooiingskansen van kinderen tussen de acht en zestien. Zestig procent van de inkomsten komt uit contributie van onze leden. De overige kosten worden gedekt door de stadsdelen, fondsen en de centrale stad. We richten ons op een jonge categorie om kinderen zoveel mogelijk voor het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) te bereiken en daarmee de kans te vergroten dat ze het mbo afmaken. De helft van de jongeren in het mbo valt uit, en dat is verloren talent. De helft van die groep komt daarna weer in grotere problemen.

Campus Nieuw West heeft veel kleine ad-hocprojecten, maar er zijn vier hoofdactiviteiten. Ten eerste de beroepsoriëntatie, waarbij het belangrijkste doel is om jongeren te helpen kiezen. De belangrijk-

Diamantjes in ringe

AUTEUR WOUTER VAN GENT FOTOGRAFIE TINEKE LUPI & EDWIN VAN EIS

Daniël Roos (geb. 1969)

- 1980-1986 Barlaeus Gymnasium Amsterdam
- 1987-1994 Doctoraal Nederlands Recht en Doctoraal Algemene Economie, Universiteit van Amsterdam
- 1995-1998 Management trainee, ABN AMRO bank
- 1998-2003 Senior adviseur, adviesbureau Andersson Elffers Felix
- 2003- Directeur, Campus Nieuw West
- 2007- Gemeenteraadslid, Amsterdam (Partij van de Arbeid)

Campus Nieuw West is een project gericht op de Westelijke Tuinsteden, of Amsterdam Nieuw West: een uitgestrekt woongebied gebouwd in de jaren vijftig en zestig. Hoewel het een divers gebied is, worden veel wijken gekenmerkt door een jonge bevolking, armoede, een laag opleidingsniveau, hoge werkloosheid en een grote allochtone bevolkingsgroep. De nieuwe minister van Wonen, Wijken en Integratie heeft de Westelijke Tuinsteden als een van de veertig probleemwijken aangemerkt. Tevens vindt hier sinds 2001 de grootste herstructurering van West-Europa plaats, wat inhoudt dat vele honderden woningen gesloopt worden en vervangen door nieuwbouw.

Daniël Roos is sinds drieënehalf jaar directeur van Campus Nieuw West. Bij de opzet van dit initiatief heeft hij als adviseur een grote rol gespeeld. De gemeente Amsterdam wilde weten hoe het bedrijfsleven zou kunnen helpen bij de verbetering van de sociale infrastructuur in de Westelijke Tuinsteden. Er moest een campus komen; niet in de fysieke zin, maar in de vorm van het project Campus Nieuw West. Uit maatschappelijke betrokkenheid en om actiever met de problematiek bezig te zijn, is Roos aan het roer van de nieuwe Campus gaan staan. Het project telt inmiddels twaalf werknemers en bereikt 25 procent van de jongeren in de Westelijke Tuinsteden.

Daniël Roos

ste reden voor uitval in het mbo is dat leerlingen verkeerd kiezen. Daarom brengen we ze al tijdens de basisschool in groepjes naar bedrijven en laten we ze zien wat ze kunnen worden, en we laten ze ook meewerken. Deze zogenaamde bliksemstages doen we op vrijwel alle scholen voor voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) en basisscholen in Nieuw West, en we bereiken er 3500 leerlingen mee. Er is ook een lespakket ontwikkeld om ze te ondersteunen bij de bliksemstages.

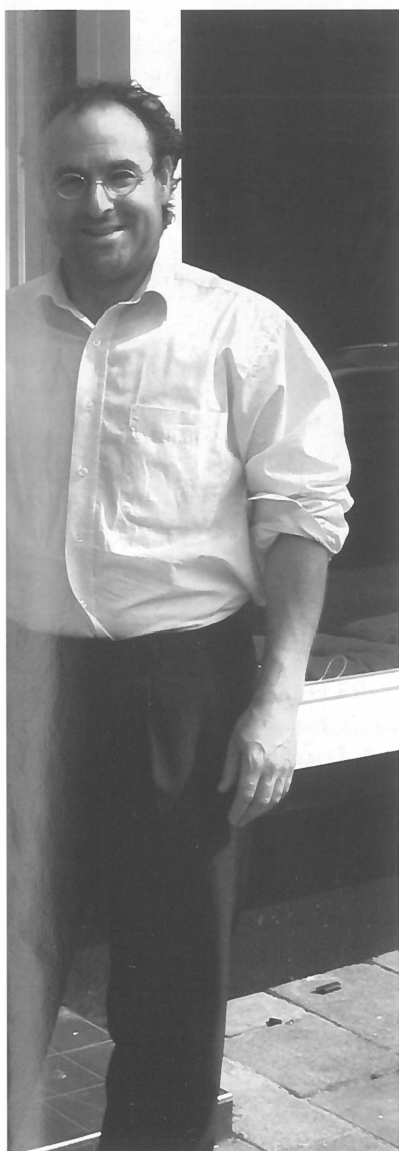
De tweede hoofdactiviteit is het geven van sollicitatietrainingen om ze te helpen stages te bemachtigen. Er zijn voldoende stages in Amsterdam, maar we weten dat bedrijven en de stagiaires elkaar niet altijd vinden. Leerlingen zijn vaak te slecht in staat zich te presenteren om die plekken te krijgen. Daarom doen we op het vmbo al sollicitatietrainingen met managers uit het bedrijfsleven. Dit gaan we

maken met toekomstige werknemers, want over tien jaar is de helft van Amsterdamse arbeidsmarkt allochtoon. Er is nog wel een slag te maken, en dat voelen bedrijven heel goed aan. Het kost ons ook niet veel moeite om bedrijven over te halen mee te werken. De bedrijven zijn vooral grotere bedrijven en zitten grotendeels buiten de Westelijke Tuinsteden, vooral in Amsterdam Teleport."

Waarom is de Campus nodig in Nieuw West?

"Een belangrijk probleem is dat voor veel jongeren in Nieuw West Nederlands hun tweede taal is. De taalachterstand op basisscholen is heftig. Daardoor krijg je ook een achterstand in maatschappelijke ontwikkeling. Vakken als aardrijkskunde, biologie en geschiedenis zijn moeilijker te volgen. Ons onderwijssysteem is in heel Nederland zorgelijk; we leiden onze jonge generatie op dit moment niet

tjes passen

binnenkort uitbreiden naar heel Amsterdam met als doel elke vmbo'er zo'n training te geven.

Ten derde hebben we een paar projecten die gericht zijn op ondernemerschap. We laten leerlingen ruiken aan het ondernemerschap, maar ook ervaren dat je er niet heel snel rijk van wordt. En dat het hard werken is, maar wel veel vrijheid geeft.

Ten slotte hebben we nog een mentoraatproject, 'ICT KidZZ Academy', waarbij kinderen met veel talent, maar veel problemen thuis, drie jaar lang begeleid worden. Ze komen elke week naar een bedrijf om daar met een leuk ICT-programma te leren. Maar ze kunnen er ook hun verhaal kwijt en een beetje lol maken."

Wat is het doel van de betrokken bedrijven? Doen ze dit uit liefde?

"De bedrijven doen dit niet alleen omdat ze wereldverbeteraars zijn. Het is maatschappelijk ondernemen, maar zij zien ook dat er krapte is op de arbeidsmarkt, en dat het belangrijk is om nu al in contact te komen met nieuwe groepen. Dus het is zorgen dat ze bekend worden, en dat ze zelf kennis-

goed genoeg op, en dat komt harder aan in wijken waar men armer is en minder ontwikkeld dan in rijke wijken met academici.

Hun taalachterstand kan ook tegen hen gaan werken op de arbeidsmarkt. Het is moeilijker om aangenomen te worden als je niet Algemeen Beschaafd Nederlands spreekt. Wij doen daar soms erg moeilijk over. Limburgers kunnen ook met een verschrikkelijk accent spreken, maar zij hebben het makkelijker dan bijvoorbeeld Marokkanen, die, net als Limburgers, een heel eigen taaltje hebben, hoewel ik ze beide prima versta. Het heeft te maken met dat veel werkgevers onbekend zijn met deze groep. Dat komt ook door de consequent negatieve typeringen in de media. Dat maakt werkge-

"Als bedrijven in aanraking komen met deze jongeren, blijken het aardige jongens te zijn."

vers heel schuw. Wanneer zij binnen onze projecten in aanraking komen met de jongeren, blijkt dat het hele aardige jongens zijn.

Een ander belangrijk probleem is dat hier generaties opgroeien met weinig rolmodellen. Zij weten dus niet wat ze allemaal kunnen worden. Wij doen hier wat aan. Maar hier ligt ook de kracht van herstructurering. Deze wijken kunnen veel gemengder worden. Het gunstige effect van de woningnood in Amsterdam is dat mensen die van oudsher helemaal niet hier zouden willen wonen, hier nu toch terecht komen, omdat het betaalbare en goede woningen zijn. Het gevolg is dat de wijken, maar ook de scholen, gemengder worden. Ik denk dat dat heel belangrijk is. Zowel de allochtone als de

blanke middenklasse kan als rolmodel dienen, en ze brengen geld de wijk binnen. Er is hier echt heel veel armoede en weinig koopkracht. Meer koopkracht betekent meer winkeltjes, en dat brengt ook meer mensen op straat, wat de sociale controle weer vergroot.

Natuurlijk gaat een deel van de allochtone middenklasse straks naar Almere, maar een deel zal blijven. Daar hoop je dan gewoon op. Een deel zal blijven als je maar kwalitatief goede woningen hebt. Dat is overigens heel moeilijk bij herstructurering; mensen moeten hun huis uit, het huis wordt opgeknapt, en de huur gaat anderhalf keer omhoog. Dit zijn mensen die al weinig geld te besteden hebben. Tegelijkertijd maak je wel mogelijk dat ook andere mensen erbij komen. Het is dus kiezen, maar ik denk wel dat het goed is."

Campus Nieuw West is een vereniging met een sterke invloed uit het bedrijfsleven die zich bezighoudt met sociale problematiek. Vaak is dit de verantwoordelijkheid van welzijnsorganisaties binnen de overheid. Wat maakt Campus Nieuw West anders?

"Wij werken ten eerste zeer bedrijfsgericht. We kijken naar kosten

en continuïteit om maar niet afhankelijk te zijn van subsidiestromen, zodat we door kunnen gaan als die opdrogen. Dat herkennen bedrijven. Je ziet vaak dat bedrijven en scholen het moeilijk vinden met elkaar om te gaan. Scholen kennen bijvoorbeeld niet dat iedereen snel en altijd bereikbaar is. Het is vaak heel moeilijk om te e-mailen met sommige leraren. Daarom zijn we belangrijk als tussenpersoon, en als we ertussenuit stappen gaat het vaak mis. Ik geloof ook niet dat een overheidsinstantie dit zou moeten willen doen. Bovendien zouden bedrijven geen geld aan overheidsinstellingen willen bijdragen. Ten slotte kennen we geen politieke verantwoording en hebben we geen bureaucratische molen. Zo kunnen we heel flexibel en slagvaardig zijn.

Er wordt nog steeds in veel welzijnsprojecten geld gepompt. Ik vraag me dan af of er een meetlat is. Hoeveel geld wordt er per persoon uitgegeven? Soms zie je dat een privéleraar en mentor per individu minder zouden kosten. Wij proberen onze afrekencriteria zo hard mogelijk te maken. We kijken naar de kostprijs per leerling en proberen die omlaag te krijgen; kwaliteitszorg. Deze houding is

nog niet vanzelfsprekend in de welzijnssector, maar ze zijn daar wel een slag in aan het maken. Het gaat erom dat je per uitgegeven euro goed kan uitleggen wat je ermee doet. We kunnen nooit helemaal bewijzen dat het werkt. Wij dragen maar een klein stukje bij aan de ontwikkeling van een kind, dat toch meer wordt beïnvloed door de school en vooral door de ouders. Met ouders doen we trouwens niks, want die bleken erg moeilijk te bereiken en erbij te betrekken."

Jullie gaan dus uit van de potentie in de wijk?

"We gaan ervan uit dat in Amsterdam op postcode te voorspellen is wat iemands kansen zijn. In grote delen van Oud Zuid zijn wij niet erg nodig. Er liggen kansen, maar het potentieel ligt hier lager dan in Oud Zuid, waar je veel meer scholieren naar het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo) zult zien gaan. Maar er is wel veel meer te halen dan er nu uitkomt. Wij proberen ze goed te laten kiezen; als je goed kiest dan maak je iets af en vind je het leuk. We sturen ze niet richting bepaalde sectoren, maar bieden het alleen aan. Je ziet dat heel veel kinderen administratief kiezen, omdat hun ouders dat mooi vinden, maar dan blijkt vaak na twee jaar dat ze er geen bal aan vinden. Dus ze moeten weten wat er is. Wanneer de jongeren bij een bouwbedrijf komen dan helpt het wanneer ze horen dat een timmerman meer verdient dan een mbo administratief medewerker, en dat ze meteen aan de slag kunnen. Uiteindelijk moeten ze doen wat ze leuk vinden, ook als er weinig vraag naar is."

Hoe zit het met die potentie? Hoe hoog is die nu eigenlijk? Slijpen jullie een ruwe diamant of zoeken jullie een paar brokjes goud?

"Ik ben niet op zoek naar een paar brokjes goud. We willen alle leerlingen bereiken in West. Ik zou zeggen dat we bezig zijn met het slijpen van diamanten, maar vooral om ervoor te zorgen dat de diamantjes in de ringetjes passen."

Is de potentie in deze wijken voldoende om een stad krachtig te maken?

"Ja absoluut! Daar heb ik helemaal geen twijfel over. Dat is zo vanzelfsprekend. Het gaat om een kwart van de jeugd, die in deze wijken woont. Het gaat dus om een kwart van de toekomst van Amsterdam."

In de praktijk zie je dat steden sterk inzetten op het halen van talent van buiten.

"Dat gaat over de top van de arbeidsmarkt, maar om in een goede stad te wonen, moet je zowel aan de top als in het middensegment als aan de onderkant werknemers hebben. Je hebt er niks aan om alleen maar hooggeschoolde creatieve toptalenten in je stad te hebben. Dan heb je geen stad, maar een campus. Steden die daar te veel op inzetten, hebben niet het volledige beeld over hoe het zit met het verhaal van Richard Florida. Het creatieve klasseverhaal gaat op bepaalde punten mank. In China studeren meer hoogopgeleiden af dan hier, en die zijn allemaal beter opgeleid en ook creatief. We hoeven niet te concurreren op dat punt. Dat gaan we ook niet winnen. Wij kunnen alleen winnen door een paar dingen gewoon heel goed te doen, zoals de agricultuur of een bedrijf als TomTom.

Als ondernemers een idee hebben en iets willen doen, dan moet je zorgen dat ze er mensen voor kunnen vinden. Anders gaan ze naar India. Daarom heb je een brede beroepsbevolking nodig. Het gaat niet om creativiteit, maar om vakmanschap."

Toch zie je dat gemeentes vooral inzetten op de creatieveling. Ook de gemeente Amsterdam.

"Ja, maar je richten op een bovenklasse, terwijl je de onderkant uit het oog verliest, is onveilig. Welvaart komt ook voort uit sociale rust, en die krijg je wanneer de onderkant zich ook kan ontplooiën en gelukkig is. Het heeft niet heel veel zin om alleen hoge inkomens aan te pakken, zoals de Socialistische Partij wil. Het heeft wel zin om de verschillen niet te groot te laten worden. Je

moet meer investeren in het activeren van mensen. Dat kan het best door ze werk te geven in plaats van een zak geld. Ik ben sceptisch over die creatieve bedrijvigheid. Tenminste, ik vind het goed, zolang we er maar niet bakken subsidie in gooien zonder levensvatbaarheid."

Wouter van Gent (W.P.C.vanGent@uva.nl) is werkzaam bij het Amsterdam Institute for Metropolitan and International Development Studies (AMIDSt) van de Universiteit van Amsterdam en redacteur van AGORA.

"Je richten op een bovenklasse, terwijl je de onderkant uit het oog verliest, is onveilig."